

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Viite:

Lauhanen, R., & Laasasenaho, K. (7.8.2023). Maanomistajia kuultava ennallistamishankkeissa. *Maaseudun tulevaisuus*, 8.

Maanomistajia kuultava ennallistamishankkeissa

EU:n ennallistamisasetuksen käytännön toimista ja vaikutuksista keskustellaan aktiivisesti osana EU:n biodiversiteettistrategiaa. Asetuksen tavoitteena on ennallistaa jopa 30 prosenttia Euroopan maa- ja vesiekosysteemeistä.

Huoli luontokadosta ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta ovat yhteisiä asioita. Tavoite on kääntää luonnon kehitys positiiviseksi vuoteen 2030 mennessä. Ympäristöministeriön toimenpidedelistalla mainitaan ainakin suo-ojien tukkiminen, joki- ja puroomien palauttaminen kohti luonnontilaa, laidunnuksen palauttaminen perinteisesti laidunkäytössä olleille alueille ja kuusten poistaminen lehdoista.

Energiaturpeesta luopuminen on vapauttamassa suuren määrän turvetuotantoalueita muuhun maankäyttöön. Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) puitteissa on mahdollista rahoittaa muun

muassa entisten turvetuotantoalueiden ennallistamisia. Keskusteluista saa sen vaikutelman, että osa metsäväestä metsittäisi kaiken, osa maatalousväestä tekisi pelloksi kaiken ja osa ympäristöväestä "vettäisi" kaiken.

Kiinnostus aurinko- ja tuuli-voiman tuotantoon entisillä eteläpohjalaisilla turvetuotantoalueilla on kasvanut kirjoittajien viimevuotisen Suolehden artikkelin mukaan. Entiset turvetuotantoalueet ovat usein syrjäisiä ja ihmisen voimakkaasti muokkaamia, jolloin uusiutuvan energian tuotanto olisi hiilivisasta soiden jälkikäyttöä. Monet intressit pitäisi siis sovittaa yhteen.

Nykyisessä maatalouden heikossa kannattavuustilanteessa on tärkeää kuulla maanomistajia. Land Use Policy -sarjan artikkelissa (Laasasena, Lensu, Rintala ja Lauhanen 2017) metsitys oli toivottu soiden jälki-

Metsien monikäyttö on jäänyt ilmasto-väännöissä taka-alalle.

käyttömuoto Soinin, Ähtärin Alavuden ja Kuortaneen maanomistajien mielestä. Myös energiakasvituotanto ja maatalous korostuivat kyseisessä. Maanomistajat haluavat omistamiltaan alueilta taloudellista tuottoa, mutta saako vettämisestä rahaa?

Keskusteluissa tahtoo myös unohtua, jotta turvetuotantoalueet on tehty karuista, paksuturpeisista rämeistä ja nevoista eikä avovesialueista

teemeistä. Toki "vettämällä" entisen suopohjan hiilidioksidipäästöt vähenisivät ja metaanipäästöjä tulisi tilalle. Suopohjilla ja metsäoitusalueilla tulisi minimoida kasvihuonekaasupäästöjen pohjavesipinnan säätelyllä.

Emme tiedä, miltä "vetetty" turvetuotantoalue näyttää 50 vuoden päästä, koska suo on koko ajan muuttuva ekosysteemi. Toisaalta tiedämme, että maankohoamisen myötä monta suolampaa on muuttunut maaekosysteemiksi.

Maa- ja metsätalousministeriön Nappaa hiilestä -ohjelman UusiSuo -hankkeen työpajassa tuli esille käytöstä poistetun turvetuotantoalueen hybridikäyttö. Noin 30 hehtaarin nevasta osan voisi metsittää, osan ottaa maatalouskäyttöön, kosteikkoviljelyyn tai pajunkasvatukseen. Vetiset allikot voisi jättää maisemaa elävöittämään.

Vesilain mukaan erilaiset vesistöjärjestelyt tarvitsevat

luvut. Niillä ei saa aiheuttaa naapureille haittaa esimerkiksi yläpuolisen metsäoitusalueen kuivatusta estämällä. Eteläpohjalainen tilusrakenne luo turvesoiden jälkikäytölle omat haasteensa, jos maanomistaja haluaa kunnostusojittaa puustoisien rämeen, ja rajanaapuri ennallistaa puuntuotantoon sopimattoman ojitusalueensa. Tuleeko sellaisista alueista, joilla maanomistajien intressit ovat ristiriidassa, vuosien hallinnollinen kiistakapula?

Metsiä ja ilmastonmuutosta koskeva keskustelu on painotunut hakkuumääriin. Metsien monikäyttö on jäänyt ilmasto-väännöissä taka-alalle. Joensuulaisten tutkijoiden mukaan hakkuut osaltaan edesauttavat valoa tarvitsevien mustikan ja puolukan marjomista. Kesäsäät toki vaikuttavat metsämarjasatoihin, mutta eivät marjat ryteiköissä kasva.

Etelä-Pohjanmaalla mustikoita, puolukoita ja suo-

muuraimia on voinut poimia ojitusmetsistä. Ruotsin maatalousyliopistolla toukokuuisella Uumajan vierailulla kuultiin sikäläisistä metsäkeskusteluista. Länsinaapurissa on puhuttu metsäoitusalueiden "vettämisistä". Eivät metsämarjat vedessä kasva, joten laajempaa metsien monikäyttönäkemyttä tarvitaan keskusteluissa. Monioptimointia tavoitellaan muun muassa juuri perustetussa Etelä- ja Keski-Pohjanmaan turvemaiden kestäväen käytön osaamisklusterissa.

Ilmastonmuutoksen torjunta on yhteiskunnallinen haaste, jossa maankäyttösektorilla on tärkeä asema suovaltaisessa Suomessa. Tarvitaan yhteiskunnallisia kompromisseja, joissa maanomistajien ja kansallisen huoltovarmuuden tarpeet otetaan huomioon.

Risto Lauhanen

MMT, dosentti, erityisasiantuntija

Kari Laasasena

FT, erityisasiantuntija
Seinäjoen ammattikorkeakoulu